

Konference Obaly 2019 se zaměřila zejména na CEP a SUP 26.03.2019, svetbaleni.cz - Stanislav D. Břeň

ZPRAVODAJSTVÍ UDÁLOSTI MULTIMÉDIA SB NEWS O ČASOPISU O NÁS

Konference Obaly 2019 se zaměřila zejména na CEP a SUP

26. března 2019 Zpravodajství

Na evropské úrovni byl připraven legislativní balíček pro oběhové hospodářství (CEP) a pro jednorázové plasty (SUP). Zejména směrnice o obalech a o odpadech se výrazně dotknou obalového průmyslu z hlediska uvádění obalů na trh, jejich zpoplatnění, efektivity fungování systému třídění a recyklace. Proto se stala jedním z hlavních témat, jemuž se věnovala konference Obaly 2019, kterou 21. března pořádala AOS EKO-KOM.

„Co bude CEP znamenat pro obalový průmysl?“ položil si v úvodu konference otázku generální ředitel společnosti EKO-KOM Zbyněk Kozel. A přítomné hned ubezpečil, že startovací pozice České republiky je v tomto ohledu dobrá: „EKO-KOM bude zajišťovat soulad se všemi zákonnými požadavky a jejich splnění. Aktuálně jsme jako Česká republika dál než mnohé jiné země.“ S platností CEP se změní základní věc, a to metodika toho, kde se bude měřit úroveň recyklace. „Měření plnění cílů se přesouvá na konečnou recyklaci,“ vysvětlil Zbyněk Kozel. Z hlediska průmyslu se praktické dopady CEP projeví nejdříve v roce 2022, už nyní je však třeba se připravovat na nový přístup.

Petr Balner, ředitel oddělení rozvoje systému společnosti EKO-KOM, uvádí, že v současnosti třídí asi 73 procent obyvatel, k dispozici je k tomu 400.000 kontejnerů na tříděný odpad a polovina obcí vytrídí více než 45 kilogramů na obyvatele a rok. Poznává, že zákaz skládkování komunálního

odpadu bude do budoucna zásadním motorem, který bude tlačit téma třídění, resp. recyklace. „Obalová směrnice přináší změnu určitých definic, ale hlavně porostou cíle recyklace a spolu s tím bude posunut celkový měřicí bod recyklace. Nebude to vstup do procesu, kdy se vyrábí druhotná surovina, ale někde na konci při finální recyklaci. Kde to bude, se ještě přesně neví,“ konstatuje Petr Balner. Recyklací se v pohledu dnes platné legislativy rozumí úprava odpadu na druhotnou surovinu na dotřídovací lince, do budoucna se pak recyklací bude myslet konečná recyklace daného odpadu.

V současnosti se do recyklátu pro výrobu například nových plastových lahví dostávají pouze zhruba dvě třetiny vytríděné suroviny. „Máme stále velký mix materiálů v různých barevných kombinacích, dalším problémem je například potažení PVC,“ informoval Petr Balner. CEP by proto měl prakticky přispět například k eliminaci používání PVC shrink sleeveů. Dalším cílem je zásadní odklon od skládkování, v roce 2035 by mělo být skládkováno pouze 10 procent komunálních odpadů. Budoucím cílem podle CEP rovněž bude, aby města a obce předaly k recyklaci průměrně 50 až 65 procent obalů. Petr Balner také připomněl, že v současnosti se EKO-KOM zaměřuje především na oblast třídění odpadů na ulicích měst a obcí. Naznačil však, že existuje široká plejáda možností, kterým se v současnosti věnuje menší pozornost – například třídění odpadů z odpadkových košů, třídění tzv. litteringu nebo zajištění magnetické separace kovů ze směsného komunálního odpadu.

Zbyněk Kozel navázal s vysvětlením, proč tyto aktivity stály doposud stranou zájmu, i když je možné je technicky zajistit. „Byli jsme založeni průmyslem, abychom efektivně dosáhli cílů, které jsou definovány státem. Metodami, které jsme zvolili, jsme s předstihem naplnili všechny cíle. Naopak jsme čelili kritickým poznámkám ze strany průmyslu, proč cíle přepřehujeme,“ podotkl Zbyněk Kozel. EKO-KOM také doposud využíval relativně méně nákladné nástroje. Pokud se v rámci CEP dále zpřísňují cíle, bude nutné přistoupit k dalším, byť dražším opatřením.

Problémem jsou PVC, polykarbonát nebo bioplasty

Martin Lochovský (EKO-KOM) ve své prezentaci obsáhle rozebral recyklovatelnost obalů ve vazbě na technologie a ekonomiku odpadového hospodářství. Zmínil se také o primárních faktorech, které komplikují recyklovatelnost. Doporučil, aby si výrobci vždy ověřili deklarované informace o recyklovatelnosti také u zpracovatele odpadů. Některé materiály jsou ve vazbě na postup recyklace poměrně komplikované, týká se to například PVC, polykarbonátů nebo biodegradabilních plastů, o nichž se ještě před několika lety hovořilo jako o spáse. „Dále jsou problematické kombinace materiálů, které nelze vzájemně oddělit,“ řekl Martin Lochovský a doplnil, že potíží představují i dodávané blokátory nebo aditiva. Recyklovatelnost ztěžují některé typy etiket, široce medializované byly například PVC etikety na PET lahvích.

Martin Lochovský rovněž zmínil problematiku recyklovatelnosti skla: „Pokud na sklo nalepíte etiketu napevno, často končí ve výmětu.“ Rovněž je důležité eliminovat použité barvy nebo materiály, které na sebe lepí zbytky potravin, jež lze vnímat rovněž jako kontaminant. I když není povinné uvádět na výrobky materiálové značky, Martin Lochovský připomíná, že to velmi napomůže spotřebitelům i potenciálním zpracovatelům odpadů.

Vše uvedené v součtu přispívá k tomu, že by mělo poklesnout množství odpadů předávaných ke skládkování. Tuto snahu by měl podpořit připravovaný odpadový zákon, o kterém se mj. zmínil Jaromír Manhart, ředitel odboru odpadů Ministerstva životního prostředí ČR. Roční produkce komunálního odpadu v České republice je vyšší než průměr evropské osmadvacítky a dlouhodobě se nedaří snížit podíl odpadu, který končí na skládkách. Odborníci to přisuzují skutečnosti, že skládkování je u nás relativně levné. Na skládku lze tunu uložit za 500 korun, podle vyjádření na konferenci Obaly 2019 by tato suma měla vzrůst na troj- až čtyřnásobek. „Musíme motivovat občany třídit a další hráče na trhu odpad dobře zpracovávat. Odpadové společnosti nejsou vlivem nízkého

poplatku za skládkování motivovány investovat do účinnější recyklace,“ uvedl Jaromír Manhart. V roce 2035 by podle cílů balíčku oběhového hospodářství mělo být skládkováno „pouze“ deset procent odpadů, zbytek by mělo tvořit materiálové (recyklace) a energetické (spalovny) využití odpadů.

Navrhovat ekologicky šetrné obaly

V další části programu vystoupil Petr Šikýř, provozní ředitel společnosti EKO-KOM, a věnoval se problematice ekomodulace, resp. ekodesignu. V úvodu vymezil oba základní pojmy, kdy uvedl, že ekomodulace je nástroj organizace EPR k tomu, aby motivoval výrobce používat ekologičtější obaly. Ekodesign je prostředek pro výrobce, jak mohou přispět k plnění cílů CEP nebo SUP, tedy navrhnout takový obal, který má minimální dopad na životní prostředí, šetří primární zdroje a snižuje objem toku v rámci odpadového hospodářství. Petr Šikýř uvedl několik klíčových doporučení při návrhu obalů, například snížit hmotnost a objem obalů, zlepšit rozměrovou koordinaci obalu, změnit design obalu, zvýšit koncentraci výrobku (například koncentrované prací prostředky) nebo změnit způsob aplikace výrobku (eliminovat součásti, které jsou obtížně recyklovatelné). Aby bylo možné naplnit cíle CEP, musí podle Petra Šikýře marketing ztratit vládu nad produktem.

Petr Šikýř zmínil navrhovaná pravidla pro ekomodulaci. Stojí za vyjmenování: Základ poplatků bude vždy kalkulován podle nákladů základní komodity (papír, plasty, sklo, hliník, železné kovy a dřevo) se započtením vyrovnání nákladů celkové recyklace; Pozitivní nebo negativní korekce oproti základní sazbě komodity budou vypočítány na základě objemových hodnot odpadu, a to i se zohledněním záporné hodnoty odpadu v případě, kdy jeho recyklace je možná pouze za dalších finančních nákladů, nebo v případě, kdy je nutné jeho odstranění možné za vynaložení dalších finančních nákladů; Hodnotu odpadu bude určovat standardní tržní prostředí, které tak bude určovat „náklady“ obalů z hlediska cílů cirkulární ekonomiky a dopadu na životní prostředí (v případě nerecyklovatelných obalů jej bude určovat cena skládkování, jehož nevhodnost určuje stát prostřednictvím zdanění); LCA přístup bude aplikován pouze tam, kde obalový materiál má prokazatelně negativní dopad na životní prostředí a současně existuje jeho vhodnější alternativa pro danou aplikaci, v takovém případě bude modulace odpovídat nákladovému rozdílu vznikajícímu při použití alternativního balení.

Závěr druhého bloku konference obstarali zástupci retailu a potravinářského průmyslu. O konkrétních přístupech a zkušenostech hovořil například Lukáš Mikloš, CE lead packaging manager společnosti Tesco Stores. Zmínil, že snaha o ekologičtější přístup k obalům je vedle zákonných požadavků a standardů ze strany mateřské společnosti motivována také větším tlakem spotřebitelů.

Jednou ze společností, která v oblasti obalů také překonává pouze zákonné požadavky, je společnost Nestlé. I zde se objevují iniciativy na globální úrovni. Připomeňme například Nestlé Institut pro obaly, který byl vloni založen v Lausanne. Jana Blecherová, která na konferenci zastupovala Nestlé, hovořila o konkrétních aktivitách a obalových změnách ve světě i v České republice.

Text: Stanislav D. Břeň